

Hoe houden we de vlam brandende?

– Linda Oliveira

Op 17 november 2000 was het één en een kwart eeuw geleden dat onze Vereniging werd opgericht en dat was een heel bijzondere periode. Zulke mijlpalen zouden door sommigen over het hoofd kunnen worden gezien als behorend tot een wereld die door parameters wordt beheerst.

Toch kunnen ze heel waardevol zijn bij het bepalen van de waarde en zuiverheid van de organisatie, het daarbij behorend nut voor de wereld en voor het werk van de Groten die inspiratie hebben gegeven voor de stichting ervan.

Mevr. Linda Oliveira is uitgever van de Australische Theosofia.

Laten we nog eens in het kort de redenen bekijken die tot vorming van de Vereniging hebben geleid. Mevrouw Blavatsky heeft een prachtige verklaring gegeven over Theosofie en de Theosophical Society:

“Theosofie is de goddelijke natuur, zichtbaar en onzichtbaar, en haar Society de menselijke natuur die probeert zich op te heffen tot haar goddelijke ouder. Theosofie ... is de vaste, eeuwige zon en haar Society de kortstondige planeet die in een baan probeert te komen om een planeet te worden en steeds rondwentelt binnen de aantrekkingskracht van de zon der waarheid. Zij werd gevormd als een hulp om de mens te doen zien dat er zoiets als Theosofie bestaat en om hem te helpen zich er naar op te heffen door haar eeuwige waarheden te bestuderen en op te nemen.”
(De Sleutel tot Theosofie)

De doelstellingen van de TS zijn verder toegelicht in de Drie Doeleinden (afgedrukt op de achterkant van elk nummer van *Theosofia*).

De sterke en de zwakke kanten van onze Society

Een inventarisatie vraagt om te overwegen wat de creditzijde van de TS is en wat haar debetzijde is, wat haar kracht is en wat haar zwakte. Enerzijds is het niet gezond om de Society al te zeer door een roze bril te bekijken, anderzijds kan te scherpe kritiek (die soms wordt geuit) een veel te mistroostig beeld geven dat niet noodzakelijkerwijs accuraat is.

Laten we daarom eerst eens de meest in het oog springende sterke kanten van onze organisatie bekijken:

- Onze doeleinden en in het bijzonder het eerste, geven een schitterende achtergrond aan het werk van de Society. Het vormen van ‘een kern van de universele broederschap der mensheid’ is een edel motief; het verwezenlijken ervan zal nog geruime tijd in beslag nemen.
 - Vrijheid van denken (afgedrukt op de binnenkant van de kaft van *Theosofia*), zoals beschreven in de resolutie van de ‘General Council’ uit 1923 geeft ieder lid de volle vrijheid om de theosofische leringen zo te interpreteren als hij denkt dat ze voor hem passend zijn, waarbij hij de ander diezelfde vrijheid toestaat. Dit is een sterk punt omdat het de leden niet tot een specifiek standpunt verplicht en aan ieder het recht geeft om de Waarheid op zijn of haar eigen wijze te zoeken. Door de veelomvattendheid en de diepgang van het geheel van theosofische leringen, is er een grote ruimte voor open, verstrekkende en levendige discussies in onze samenkomsten.
 - De Society bindt zich officieel niet aan enige andere organisatie. Organisatorische ongebondenheid betekent niet dat theosofen niet zijn begaan met wat er in de wereld omgaat. We belijden weliswaar neutraliteit als organisatie maar onze leden zijn vrij om individueel deel te nemen aan andere verenigingen of belangengroepen.
- Mevrouw Blavatsky gaf de leringen van de Oude Wijsheid, die aan de verschillende religieuze tradities ten grondslag liggen, in een moderne vorm aan de wereld, en deze bevatten *een rijke selectie aan onderwerpen* voor studie en overdenking, die ertoe bijdragen de aard van het werk van de Vereniging duidelijk te bepalen en vorm te geven.
 - De visie van de TS is in essentie *ethisch* en ‘gericht op de ander’; zij berust op fundamentele principes die je in de kern van alle grote spirituele tradities van de wereld vindt. Ethiek staat centraal in de Wijsheidstraditie; HPB beschreef Theosofie fundamenteel als altruïsme of ‘respect voor anderen als voorwaarde tot handeling’ of als onzelfzuchtigheid.
 - De theosofische leringen kunnen uitstekend in *praktijk* worden gebracht. De Fundamentele Verklaringen die in de *Geheime Leer* worden genoemd kunnen op alle gebieden van het leven, op het persoonlijke, het wereldlijke en het universele, worden toegepast.

We kunnen ook denken aan enkele zwakheden van de Theosophical Society. We zouden die misschien liever niet willen benadrukken, maar ze zijn van cruciaal belang voor de toekomst van de Vereniging:

- Het eerste en belangrijkste feit, droevig maar waar, is dat de leden van de Vereniging al té *humaan* zijn. Een hoog ideaal van broederschap betekent niet dat men automatisch en plotseling alle ingewortelde gewoonten afwerpt wanneer men zich bij de TV aansluit. Er is een persoonlijke inspanning voor nodig om de vaak natuurlijke neiging tot competitie en het verlangen naar invloed en aanzien in te tomen. ‘Eenheid in verscheidenheid’ is voor veel groepen een doel om naar te streven.
- Bij sommige afdelingen bestaat een neiging tot egoïstisch fundamentalisme, dat kan resulteren in wat je ‘exclu-

sivisme' zou kunnen noemen die, omdat ze tot onnodige verdeeldheid leidt, juist in strijd is met de wezenlijke aard van ware theosofische studie. Het feit dat we verschillen is juist onze kracht; het zou ons moeten verrijken en niet verdelen.

- Het komt soms voor dat opmerkingen van leden het doen voorkomen alsof de Society het alleenrecht op de Waarheid heeft, omdat ze het door de Mahatma's uitverkoren voertuig is. De vereniging was *een* uitgekozen voertuig voor hun werk, maar in *De brieven van de Meesters aan A.P. Sinnett* werd duidelijk gemaakt dat ze *elke* humanitaire beweging ondersteunen. De Theosophical Society zal alleen maar zo'n voertuig zijn zolang haar leden voortgaan om te werken in een oprechte geest van samenwerking en de Society in wat ze doet trouw blijft aan haar altruïstische aard. Het is misplaatst en zelfs schadelijk om op onze lauweren te gaan rusten en aan te nemen dat de Mahatma's eeuwig met ons zullen zijn of dat het meeste werk al gedaan is.
- In sommige plaatsen schijnt de Society de neiging te hebben geïsoleerd te raken en naar de achtergrond te verdwijnen en niet duidelijk aanwezig te zijn. Dit kan wel eens nodig zijn als de politieke situatie daarom vraagt, maar anders beslist niet.
- De aard van de TS kan onduidelijk worden wanneer wij onze doelstellingen en bij ons logewerk niet in acht nemen en ons eraan houden.

De noodzaak voor de TS

Er is op dit moment zeker zoveel behoefte aan de TS als aan het eind van de negentiende eeuw. Het materialisme bestaat nog steeds en is mogelijk nog sterker dan toen. Moderne communicatiemiddelen hebben de macht hiervan nog versterkt. Bij verschillende New Age-bewegingen voert het materialisme ook de boventoon. Onze Society neemt nog steeds een noodzakelijke en feitelijk cruciale plaats in in het gedachtegoed van de wereld. Het is nog steeds

nodig dat de mensheid erop wordt gewezen dat er zoiets als Theosofie bestaat. Het erop wijzen is echter pas een eerste stap, want alleen als zij in praktijk wordt gebracht wordt Theosofie een waarlijk levende kracht. Academische Theosofie is één ding, maar levende Theosofie is iets heel anders.

Zal de TS overleven?

De Theosophical Society was in haar begintijd een baken voor een wereld die gekweld werd door materialisme en een hang naar spiritistische verschijnselen. Zij bracht als eerste de oosterse spirituele leringen naar het Westen. Tegenwoordig bestaat er een pseudo-spirituele/occulte/New Age supermarkt om psychische vermogens, innerlijke Macht, 'verlichting', enzovoort te ontwikkelen. In feite is er sprake van een psychische epidemie. Temidden van dit uitgebreid gebied van keuzes, neemt de TS een unieke plaats in, dankzij de hechte fundamenten die door onze eerste leiders zijn gelegd om een Wijsheidstraditie, die door de eeuwen heen door waarlijk verlichte zielen is doorgegeven, te bewaren en bekend te maken. Om het werk van de Vereniging echter zonder compromissen t.a.v. haar bestaansrechten te kunnen voortzetten, moeten de volgende vereisten in acht worden genomen:

In de eerste plaats is het nodig dat een *innerlijke inspiratie* wordt gehandhaafd zodat de Oude Wijsheidsleringen een vruchtbare bodem voor zelfontdekking blijven. De leringen bevatten een groot principe – dat alles in het universum zich van binnen naar buiten toe ontwikkelt. Daarom ook moet het innerlijk hart, de ziel van deze organisatie levend worden gehouden, wil haar 'fysieke lichaam' gezond blijven. De Groten, in wier voetstappen wij treden, vertegenwoordigen, onder andere, het meest zuivere mededogen, een open denkvermogen, onverschrokken moed en een afwezig zijn van het zelf. Hun bestaan toont vele Theosofen dat er *inderdaad* een weg voor ons ligt. Deze gedachte kan een prachtig baken zijn voor inspiratie en in de mate dat ieder lid inspiratie vindt die zelfs

in moeilijke tijden niet opdroogt, zal onze Society aan kracht winnen.

Zoals gezegd is het essentieel dat we trachten de leringen zoveel mogelijk in praktijk te brengen.

Een onwankelbare toewijding aan het principe van Vrijheid van denken is onmisbaar als we geen sekte willen worden. Een open denkvermogen ziet persoonlijke visies als een onderdeel van een voortgaande verkenning van de mysteriën van het leven. Onze deuren moeten open blijven staan en moeten nieuwkomers verwelkomen – en misschien moeten ze nog een beetje verder opengaan.

We moeten onze leringen met anderen delen door middel van verschillende communicatiemethoden en voor zover mogelijk in de taal van onze tijd. Boeken en lezingen zijn ook nu nog zinvol evenals zinvolle discussiegroepen. Ook video- en cassettebanden zijn goed te gebruiken. Internet oefent echter de allergrootste invloed uit op het denken van nu, in het bijzonder bij jonge mensen en daarom is het noodzakelijk dat daar kritisch gebruik van wordt gemaakt. Met wereldwijd ongeveer dertigduizend leden, een heel klein deel van de wereldbevolking, is de invloed van de Society op vele gebieden van het menselijk streven onevenredig groot.

Een van de grootste uitdagingen voor onze leden ligt in het feit dat ze geen pasklare antwoorden krijgen. Het vereist grote inspanning om voor ons zelf naar Waarheid te zoeken en sommigen zullen het te moeilijk vinden en ergens anders gaan zoeken, wat natuurlijk hun goed recht is. Aan de blijvers geven de Oude Wijsheidsleringen een springplank van waar zij in de diepten van de Theosofie kunnen duiken.

De waarden van de Wijsheidstraditie zijn eerder kwalitatief dan kwantitatief. Zelfs als onze Society relatief klein blijft, maar haar leden een portie oprecht verlangen naar Waarheid bezitten, kan dat nuttiger zijn dan dat zij een groot aantal leden zou hebben die maar matig enthousiast zouden zijn in het zoeken naar Waarheid en bij wie Theosofie niet zo'n centrale plaats in hun leven inneemt.

Hoe ziet de toekomst eruit?

Kunnen we precies voorspellen wat onze meest nuttige functie in bijvoorbeeld de komende eeuw zal zijn? Er zijn mensen die vrezen dat de TS een 'stilstaand water' zal worden. Omdat we geen kristallen bol hebben die het verhaal van onze toekomst kan vertellen, delen sommigen de mening over wat de TS zou kunnen zijn, *mits* aan de hierboven vermelde voorwaarden wordt voldaan. Zij heeft de schitterende potentie om een bolwerk te zijn van:

- *het altruïstische werk van de Groten*, die oorspronkelijk de *stichting* ervan hebben geïnspireerd;
- *het bewaren van de rijke Wijsheidstraditie* die door de eeuwen heen in verschillende gedaanten van boven is gekomen;
- *inspiratie* voor een wereld die een ernstig gebrek heeft aan spirituele ondersteuning;
- *eenheid*, die de mensen aanmoedigt om in al hun handelingen, zowel de zichtbare als de onzichtbare, Eenheid uit te dragen;
- *vrij onderzoek* naar de grote Waarheden die de kern vormen van het leven;
- *universele waarden en universeel denken* in plaats van een nationalistische, parochiale, materialistische of eng gelovige levenshouding;
- *het verspreiden van de wijsheidsleringen*.

De huidige stoffelijke vorm van de organisatie is uiteindelijk niet van cruciaal belang; het aantal leden zal in de loop van de jaren afwisselend stijgen en dalen. De TS zal misschien eigen gebouwen hebben of misschien ook niet. De Theosofische traditie is echter iets blijvends. Wanneer we individueel en als organisatie aan deze traditie trouw blijven, zal de Society een schitterende toekomst hebben, die niet verbleekt of verzwakt. Om nogmaals HPB's woorden te gebruiken: Zal de Society dan van een 'kleine komeet' uitgroeien tot een 'planeet, die eeuwig zal rondwentelen binnen de aantrekking van de zon der Waarheid? Het hangt af van slechts één ding – namelijk van ons!

Uit: *The Theosophist*, november 2000
Vertaling: Corrie Blaak